اتباع الرّسولؐ

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تیراژ : ۵۰۰۰

نیټه : صفر ۱۴۰۹ هـ ق - وږی ۱۳۶۷

دوهم چاپ : ذوالحجه ۱۴۰۹هـ

تیراژ : ۵۰۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | ګڼه

۱- سریزه ۱

۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی ٤

۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹

۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي ۱۸

۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم
ته د ننوتو سبب دی ۲۰

۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک
منع کوي هغه منافق دی. ۲٤

۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي
کیدای. ۲۵

۸- کوم عمل کې چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه
باطل دی. ۲۷

۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲

۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو وسته د چا اتباع
په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰

۱۱- د تقلید رد ٤۳

۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
١٣ -	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
١٤ -	تقلید کله شروع شو	٥٢
١٥ -	د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
١٦ -	د اختلاف په وخت کي د حل لاره	٩٧
١٧ -	د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کي د رائې منل ګمراهي ده -	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيْراً وَّ نِسَاءً وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي تَسَاءَلُوْنَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْباً».

«يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوْتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلاً سَدِيْداً يُّصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيْماً».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدي هدى محمد صلى الله عليه وسلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته يې وويل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸ -

« موږ وويل کوز شئ له جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدايت راغی نو هغه چا چه زما د هدايت تابعداري وکړه نه به په هغوی ويره وی او نه به غمجن کېږي »

په دی ايت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدايت راليږم او د دی هدايت تابعدارو ته يې بشارت او زيری ورکړی دی. د هدايت په هکله د دی ايت په تفسير کښې حافظ ابن کثير په خپل تفسير کښې داسي ليکي:

« قال ابوالعالية الهدی الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدیٰ محمد صلّی الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدیٰ القرآن » تفسير ابن کثير ص ۸۳ ج ۱/

« ابوالعالية ويلی دی چې له هدايت څخه مراد انبياء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بيان دی. او مقاتل بن حيان ويلی دی چې هدايت عبارت دی د محمد صلی الله عليه وسلّم څخه او حسن بصری ويلی دی چې هدايت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت ته آخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبي په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه »

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکښي هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:.

«وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورة سباء ٣٨.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (٣٨) نو مونږ هم دغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښی زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ” سورة التغابن: — ۱۲ -

” او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی “

او الله تعالیٰ فرمائي:

” يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (۲۰)

” ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچې تاسو اورئ “

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ” سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دې لپاره چې په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

” وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ “ سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ “. که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چې زمونږ په رسول بنکاره رسول دی “.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ » - سورة التوبة (۷۱) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځي ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي . بي شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چي الله په هغوی انعام کړیدی د انبياء، رښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ﷺ درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي يا ست ورڅخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پرې ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بی شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداري کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده ! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وكړي الله به تاسو سره محبت وكړي او ستاسو
ګناهونه به وبخښي او الله بخښونكى او مهربان دى ورته و وايه چي د الله
اطاعت وكړئ او د هغه د رسول اطاعت وكړئ كه دوى په شا
وګرځېدل نو بې شكه الله كافران نه خوښوي.
نو معلومه شوه چي څوك وائي: زه د الله تعالى بنده يم او د هغه
سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالى د رالېږل شوي رسول محمد
صلى الله عليه وسلم اطاعت منل كوي او كه چا د الله تعالى د رسول
وينا و نه منل هغه كافر شو نو ځكه الله تعالى وويل چي " الله كافرانو
سره محبت نه كوي " او د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه
وسلم اطاعت او تابعداري كښي د فلاح او اطمنان ژوند دى.
الله تعالى فرمائي:
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
سورة الانفال (۲۴).
"اى مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول كړئ كله
چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي كوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا أَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَائِنُ اللهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُوْلُ لَكُمْ إِنِّيْ مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوْحٰى إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دی او نه زه په غیبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداری نه کوم مګر د هغه شي چې ماته یې وحی کېږی. ورته ووایه چې آیا برابر دی ړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَآ اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چې را نه وړی دوی ته یو ایت نو وایې چې ولې یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداری کوم چې ماته یې زما د رب له لوری وحی کېږی. دا قرآن ستاسو د رب له لوری دلائل دی او هدایت او رحمت دی هغه قوم لپاره چې ایمان راوړی.

د رسول الله صلی الله علیه و سلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلی دی چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندی کړم. عن ابن هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة .

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى :
څه شي باندى چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه مي چې منعه کړي ياست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت کښې راځي :

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار"

انس رضى الله عنه نه روايت دى چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي : " درې خوئيونه دي چې چا کښې وو نو د ايمان خوږ والي به پرې ومومي چا نه چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي يوائې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورته خلاص کړېدى لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي" .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذى نفسى بيده لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعين النوويه

قسم دى په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دى، ستاسو څخه یو کس ترهغه پورې مؤمن کېداى نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دين تابع نشي چې زه يې راغلى يم؟

او دا هله معلومېږي چې يو حديث دچا د راى خلاف راشي نو كه هغه خپله رايه پرېښوده او حديث يې واخيست مؤمن دى اوكه حديث يې پرېښود او د خپل خواهش يې ومنل نو هغه هېڅكله مؤمن كېداى نشي

همدارنګه حديث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا يؤمن احدكم حتى اكون احب اليه من والده وولده والناس اجمعين"

متفق عليه

انس رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دى : ستاسو يو كس ترهغې مؤمن كېداى نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، څوى او ټولو خلكو څخه زيات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د محبت دعوه كوي او بيا خپله خبره يا د خپل مشر، امام، پلار او يا بل چا خبره د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديث په مقابل كښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي*.

بل حدیث کښې راځي

* عن المقداد بن معدیکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیٔ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله*

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې موچې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي*.

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوې وائي: یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو تر ضرورت نشته ، او ځیني احناف هم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چي دوی هم په د پروخایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چي کتاب الله باندي زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نده بلکي د پروخایونو کښي احنافو هم په خبر واحد باندي په کتاب الله زیادت جائز کړېدی .

همدارنګه بل روایت کښي راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق ؛

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضي الله عنه نه روایت دی هغه وايي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چي الله زه پري رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائې چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه برېنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله ددې د قوم څخه ددې خبرې ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی اویوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړي نو سهار کښې ورباندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه یې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددې ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموند او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم و نه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دی:

"چاچي زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچي زما ونه منل هغه د الله ونه منل"

همدارنګه بل حديث کښې راځي:

عن ابی هريرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله عليه وسلّم قال: کل امتی يدخلون الجنة الا من أبیٰ قالوا ومن يأبیٰ قال من أطاعنی دخل الجنة ومن عصانی فقد ابیٰ"

رواه البخاری.

د ابوهريره رضی الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم وويل:

زما ټول امت به جنت ته داخليږی مګر هغه څوك نه داخليږی چې انکار يې وکړ. صحابه ؤ وويل: څوك انکار کوی؟ رسول الله صلّی الله عليه وسلّم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ".

د رسول الله صلی الله عليه وسلّم د اتباع په هکله زيات احاديث او اثار راغلي دی او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلّم په اتباع کښې کاميابی ده او رسول الله صلی الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښکاره او واضح دين پريږ ايښې دی لکه چې فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده».

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمائي:

„وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ“

سورة ابراهیم ۴۴.

او وویره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وائي چې ای زمونږ ربه موږ ته دې نیږدې ته وروسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به وکړو. ایا تاسو مخکښې له دې قسم نه وو کړي چې تاسو ته هیڅ زوال نشته».

نو د قیامت په ورځ به وائي چې ای ربه موږ دنیا ته ولیږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بیا دنیا ته راتلل نشته نو بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش هومونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړي.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای هاى افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه نږه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم ورو وسته له هغې چې ما ته راغي او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او........ می نه وای منلي هغه خو نږه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی .

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵ .

او هغه څوک چې خلاف وکړي د رسول ورو سته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چې هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی .

او الله تعالیٰ فرمائي :

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ» .

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهېږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او هغه ته لیاره سپکوونکې عذاب دی .

الله تعالیٰ فرمائي :

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ور ته درد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن کثير د دی ايت په تفسيرکښې داسې ليکي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم و هو سبيله و منهاجه و طريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة" اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحوذلك".

تفسير ابن کثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردی چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل او شريعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او کوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونکي او کوونکي باندې رد کيږي هر څوک چې وي.

لکه چې په صحيح بخاری او صحيح مسلم او نورو کتابونو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

"چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی".

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسیږي ي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوې د ینې د رسکاه ، جومات او ټولني څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف

مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونه ګرځوي تا په هغو څه کښې چې د دوی ترمينځ پېښېږي اختلاف پيدا شوی وي او بيا ستا د فيصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی ونه مومي او تسليم شي په تسليمېدو سره ».

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک نو هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فيصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیاستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې و نکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه " . رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی " .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمایي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد: ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر یې کړېدی او دالله د لارې نه یې خلك بند کړیدي او د رسول خلاف یې کړیدی وروسته له هغې چې هدایت ورته ښکاره شو نو هېڅکله الله ته هیڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به یې عملونه برباد کړي. ای مؤمنانو! دالله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکې به وي هغه بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده لکه چې په حدیث کښې راځي :

"عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال: إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة".

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي وویله بیائې وفرمایل: بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بد چې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده.

په یو حدیث شریف کښې راځي :

"عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد".

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود.

د عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایل: چا چې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی".

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوه هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې داوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سیه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی...» فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دینا».
اصول فی البدع والسنن ص۴

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گانه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی». نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شوی دی".

همدارنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : اُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړ چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وئي ویل : مونږ ددې بدعتي له جومات نه و باسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدا رنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک ئې کوي ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدا رنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتیم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتیمهم » رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم پوره ته شواو وې ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونکړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روايت دی هغه وائي چې ما د يوه شامي سړي نه واوريدل چې د عبد الله بن عمر څخه يې د حج په هکله د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وويل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وويل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وويل: ته ما ته دا ووايه چې که زما پلار ترې منعه کړې وي او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړې وي. نو زما پلار تابعداري به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟۔

هغه سړي وويل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداري به کیږي نو هغه وويل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی.۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله - افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او داسې نورې بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي -

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً «- رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکی ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ما توي او ستر ګه را او باسي ،، سعيد وايي چې د عبدالله ورار ه بيا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وويل چې زه تا ته حديث وايم چې رسول الله صلی الله عليه وسلم دا کار منع کړی دی او ته بيا ګوزار ونه کوې ؟. زه به تا سره هيڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روايت کښې راځي :

عن زيد بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم وعلى ازار يتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان كنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاري الى نصف الساقين فلم تزل ازرته حتى مات. رواه احمد.

زيد بن اسلم د عبدالله بن عمر رضي الله عنه نه روايت کوي هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله عليه وسلم ته ورننوتم او زما لونګ وو چې بنکته ښکيده نو رسول الله صلی الله عليه وسلم وويل چې دا څوک دی ؟. ما ورته وويل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمايل چې که ته د الله بنده يې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډيو نيمايي پورې اوچت کړ. زيد وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملایانو او یا عوامو په څېر نه وو چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هېڅ پروایې نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مرارًا۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته یې وویل:

یوشك ان تنزل علیكم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّى الله علیه وسلّم وتقولون قال عمر وابوبكر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج-۷۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص۳۱۵ ج-۳۰۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول‌الله صلى الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول دا سي بد ګا ڼه چې ورته يې وويل آسمان نه به د ر باندې تېږې نازل شي ـ لکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي واى او زمونږ دا زمانه يې ليدلې واى نوځه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث محکښې کوي .

همدا رنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه.

رواه احمد.

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه واى او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه واى نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانځيله غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمائي پورې پورته کړه .

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمر عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؛

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى چې حيا ټول خير دى او يا بې شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښې ليدلي دي چې ځيني د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالىٰ لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دې چې دا خبره ئې دوه يا درې ځل وكړه نو عمران داسې په غصه شو چې سترګې ئې سرې شوې او وئې ويل چې زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښې د كتابونو خبرې كوې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیڅچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یاد ونه کړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړی دی او بیا ئې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړی دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت ئې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

" عبد الله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو اروړو به ګمراه شئ " .

نو د موسیٰ علیه السلام تابعداري سره لدې چې هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته وړسېږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شيء فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيًا بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر لدی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښی راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پریښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلای وای نو اړ و مرو به یې زما تابعداری کړې وه "

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په ځکبنی د پر زیات خبرونه وشول دی مخکبنی تول نصوص چی د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښی وشو لکه د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کی او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندی کړم ، کرڅه هم مونږ ه الله تعالی په قرآنی نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغنی کړی یو ، خو بیا هم او بیا هم د دی لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چی ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شی چی دا مسائل زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتیجه نده بلکی ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دی کاروان ملګری دی او د تقلید رد لدی کبله ضروری ګڼم چی د تقلید په سبب په اسلامی امت کبنی لوی تفرق او زیاتی شخړی او اختلافات رامنځته شویدی تر دی چی خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیرې شویدي دا ئمه کرا مو په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدلال پرې بیول کیږي چې ته به وائي د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره ناآشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی . عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نو رڅه دلیل نشي کیدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خود ېرلوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شويدی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ويل کيږي چې د څناورو او څارپايانو په غاړه کښې اچول کيږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حديثو په کتابونو کښې «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هديې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

« التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة » . اعلام الموقعين ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکی ته پری دليل نهٔ وی او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دليل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصيدهٔ امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې ليکی.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقليد د بل چا خبرو منل دی بی دليله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره يې يوه غاړکۍ او غړوندي کړی او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبره بې دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنیٰ داسې کوی:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة۔ مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقليد دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کيږي او مقلد ته عالم نه ويل کيږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية « (التوبه -۳۱-)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام کنل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل؟.

عدی بن حاتم وویل چې هغه سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل:

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت وُ.

رواه احمد والترمذی.

نو د دې نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراوُ د خپلو علماوُ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایي:

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ۝» سورة زخرف ٢٣ -

«او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلي کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دي او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمایي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ه

سورة البقرة ١٦٦– ١٦٧-

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ بيرته دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ورڅخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤-

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږ مونږ مو ندلي دي. اګر که د دوی
پلاران په هیڅ شي نه پوهیږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وائي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او
لویانو منلی وو نو مونږ څخه يې سمه لاره ورکه کړیوه»

علامه شنقیطي ددی ایت لاندې لیکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء
وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم
يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من
جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين
التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر
فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد
ملوماً على التقليد بغير حجة .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن
کریم کښې ډیره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منع کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کومو پېړیو ته خیر القرون ویلی دی یعني په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وُ .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص ۳۲۱

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د یوه خاص مذهب په تقلید پابندي نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا رنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" صفحه ۵۹

کښې لیکی :

"اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیر مجتمعین

علی التقلید لمذهب واحد بعینه".

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک

دیوه شخص په تقلید راټول نه وو.

شیخ خجندی وائی :

فالسلف لا یعرفون ذلک وکانوا لا یقلدون إلا صاحب

الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعین

وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من

ان یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال

أبی حنیفة اوجمیع أقوال مالک او اقوال الشافعی اوجمیع

أقوال أحمد اوغیرهم ولم یعتمد علی ماجاء فی الکتاب

والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیر سبیل

المؤمنین. هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول

الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو

یعنی صحابه وو تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې

هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یو احئ دیوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلې دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ ،او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی :

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیت السلطان صنا

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة فى القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم ، فالمقلدون لمتبوعهم فى جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج ۲

دا د تقليد بدعت څلورمی صدی ‌ چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم ورته بد ه پېړۍ ويلي د دی څخه وروسته پيدا شوی نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو (جوته ډېر څو عورتونه) او ويني او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوی دی. اودوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهېده بيا به په دی پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ».

علامه شنقيطی په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکی:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلا" واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص ۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

ديوه معلوم او ټاکلی عالم تقليد کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ
ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته
کړی چي هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان
لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي
هیڅ شوی نه دی ".

همدارنګه نور ډېر زیات علماء لیکی چي تقلید یو بدعت
دی چي د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه
د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دین په څلورو
مذهبونو کښي محصور او محدود ګڼي او دیوه تابعداری
اسلام ګڼي بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم
لیکلي دی چي «بی مذهبه ډله مسلمانان کیدای نشي» نو
زه ورته وایم چي د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښي
او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته
خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه
صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا
هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چي ته یې تقلید
کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په
مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه
نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

تول مسلمانان ته لوبيا تا دغه فتوى په كوم دليل او كوم جرأت سره په دغه تولو محكنيو او وروستنيو خلكو ولګوله ايا د الله نه نه ويريږي؟ آيا په قبر كښي به تا څخه دا پوښتنه كيږي چي ته دچا په مذهب وى ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه كيږي چي تا ولى د فلانى امام خبره نه وه منلى؟ اوكه تا څخه به دا پوښتنه كيږي چي آيا تا د الله تعالىٰ او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم خبره منلى وه اوكه نه؟۔ ضرور به داسي يوه ورځ راځي چي ته او ستا په څير نور ډير رانده مقلدين به د الله په مخ كښي ولاړ وى او الله تعالىٰ به درته وايي چي په كوم دليل دى حلال او حرام جوړ كړى ؤ؟ په كوم دليل دى ديوه غير معصوم خبره منلى وه؟. او په كوم دليل دى دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجي ته رسولاى ؤ؟ ولى دى زما د راليږل شوى رسول خبره نه وه منلى؟ ايا ما تا ته نه ؤ ويلي چي: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آيا ما تا سو ته نه ؤ ويلي چي « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو را شه اى مقلده اوس دى وخت دى الله څخه د خپلو تيرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځی څخه څخکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیمانی څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص۶ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی وُچې په دې دین باندې رایه، عقلی امور، تقلید او یا قیاس څخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې ترڅلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پراؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

« هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سره له بړچي هرخوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنى دا به يې نه ويل چي زما امام او مقتدا داسي ويلي دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم آکر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغو به يې منل داسي نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغو حقه خبره نه مني او هغو د مذهب خبره يې ټينګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلي دی په هغو کښې يوه مسئله دا ده چې: عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ٢٣٦}{١-ج}$ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډیر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پیدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فی ترديد مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبی حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمود حسن الديوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم په خپلو رسائلو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړی. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک

به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د غه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه ځینې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هداية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم

صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماوو د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بيماری ليری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيک بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تاسو لپاره تیاری دی او رڼا نده، لا صدر شرحی کښې د سینې پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نوره هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه بنکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم راښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر خه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء دی".

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روايت دی هغه وايي چې زموږ نه هيڅ يو کس نشته مگر د هغه ځينې خبره به اخيستل کېږي او ځينې به پرې منوول کېږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم څخه».

هغه ارنحکه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وايي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فانه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص ١٧٦ ج ٢ تفسير اضواء البيان ص ٤٩٤ ج ٧

ستاسو يو کس دی په دين کښې ديوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کېږي ځکه چې په شرک تابعداری نښته ده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک يې د دوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دی».

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲.

څلورو امامانو (ابوحنيفة، مالك، شافعي او احمد) د خپل تقليد څخه خلک منع کړي دي او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی».

علامه شنقیطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليد هم الذى منعوا منه و نهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رو ند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلك يې کوی او دا دعوه لري چې مونږ د دی امامانو تابعدار يو، نوکه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقلید کوی».

امام ابو حنیفه وائي:

لاينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص٢٣١.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتوی ورکړی».

نو او سنی حنفيان د امام ابو حنيفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ور ته په ډيرو ځايو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی ورکوی.

امام ابوحنيفه وائي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پر یږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبری للشعرانی ص۴۸ ج۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالک رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود علیه الا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم». فتح المجید ص۱۹۰

«زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بېرته وا پس کېږي او نه منل کېږي غیر د دې قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئي اشاره وکړه».

امام مالک وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل مالم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه». تفسیر اضواء البیان ص۲۹ ۷-۲.

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائي خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې یې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک را ټولوی یوه کیږده را واخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائی:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائی:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شونو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی دیو چا د قول له امله پریږدي.

امام شافعی وائی:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیدچې په لاره کښې ایښی وي نو همدغه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

"زما تقلید هم مه کوئ او د مالك سفیان ثوري او اوزاعي تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې "دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی نه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلید وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك. فتح المجيد ص۴۶۰

«زه هغه قوم نه تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي» ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی. کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولی او عملي ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی».

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د وړو لاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلورو واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه داسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هرهغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نوته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤۹٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۰

" د هغه حیوان اوچارپای په منځ کښی چي پری پکښی وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبد البر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چي ايا ته چي په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره شته که يې ووېل چي: هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چي دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . اوکه وي ويل چي ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بې دې بې دليله حکم) وينې توى کړې او فرجونه (ښځې) دې روا کړې او مالونه دې لوټ کړل حال داچي دا کار الله تعالىٰ بې دليله حرام کړى دى . الله فرمايلى دي ايا تاسو سره پدې څه دليل شته .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا — لأربعة لا شك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً — ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم — دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
ای خلکوتاسو پرکوم دلیل دارمونږ دین هغوخلوږ و
امامانو پورې تړلی دی چې زما په نزد د هغوي په فضیلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښې د دین
علماء دی او د فضیلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم دنوږ و خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباوڅی لپاره ختم کتمه لری او دی امامانو
داهم نه دي ویلي چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي.

ملا علی القاری حنفي وائي :

"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص۱۶

پدی امت کښې هیچا باندی دالازم ندي چې یادی حنفي
وي اویادی مالکی وي اویادی حنبلي وي.

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحرير" کښې لیکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ».

حوالة هدية السلطان ص۱۵

« صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم كڼل په ځان باندې ضروري ندي ځكه چې دا لازم كڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالىٰ واجب كړي وي او د الله تعالىٰ رسول واجب كړي وي، او دا نه الله تعالى واجب كړي او نه د هغه رسول چې يو څوک دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دې په هر څه كښې د هغه تقليد كوي او د نورو سره چې څه وي هغه دې پريږدي »

علامه خجندي ليكي :

« وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء » .

هدية السلطان ص۸

« د مخكينو او وروستنيو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوى د علماؤ ، پيرانو ، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي ؤ »

خجندي بل ځاى كښې ليكي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص ٩

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو پر هکله زر خله افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری گمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي ځکه چې دوی دخلو ر و امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نور وخلکو قول اخيستل او په هغې عمل کول منع کړل خلک ويرولي دي نو دا سې شو لکه چه دغه امام نه يې رالبيږل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کيږي".

همدا رنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان کښې ليکي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالىٰ ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها»

هدية السلطان ص۸

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځینو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري پرهيڅچا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کېدل هم شته اوحق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هرځلي امامان يوی مسألی خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل څه کښې ښکاره شويدی نو د هغی مسألی څخه يې رجوع کړېده».

بيا علامه خجندی ليکی :

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه».

هدية السلطان ص۲

«نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طريقي چې د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې اولاړې څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً اوکلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیچا ته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص وړاندې کړي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدې اجماع کړې چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې کوي او د امت په منځ کښې پرې جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه تاكلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه كښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راكوي بلكې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا څخه خبرې اخيستل كېږي او ځينې پرېښوول كېږي".

علامه ابن قيم په خپل كتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ كښې ليكي:

• ومن كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوكو څخه يو چل دى چې خلكو ته ئې امر كړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تاکلي شخص او د خاڼه جوړه شوې طريقه او تاکلی مذهب لازم و ګڼي او د دی اتباع پرې داسې لازمه و ګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طريقو او مذهبونو څخه نه وځي او خوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بد يې ګڼي . لکه د بېر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا د خرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان ، قادريان ، سهروردیان شاذليان ، تيجانيان او داسې نور . نوکوم تعصب او تقليد چې دوی کوي له هغه د بېره په کلکه و بېره پکار ده ،،

علامه خجندی وائي :

• فيا ايها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذی فرض الله تعالىٰ علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرىٰ أن قوله هو الصواب الذی يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل • . هدية السلطان ص ۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د يوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ورسید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړیدی، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او داي نظر ؤ چې داد ده قول هغه حق ته رسیدلي دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده او نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی داسی کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه یې وویسته سنه ده که نه نو وبه وژل شی".

همدارنګه یو شاعر وايي:

ما الفرق بین مقلد فی دینه — راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها — أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ګمرکچې د هغه واکي د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لارو يې روان کړي وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

ان المقلد في سبيل الهالك   واهرب عن التقليد فهو ضلالة

د تقليد نه وتښتئ ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

مرغ تقليدت به پستی می چرد   گرچه عقلت سوی بالا می پرد

دین احمد راز تحقیق بود   منکر آن باشد که تقلیدی بود

مثنوی

که ستا عقل   هر څو مره پورته الوزي خود تقليد

مرغه دی لخ په ښکته ځر ېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطی وائي :

" و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمهما اعراضاً كلياً مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله " .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه وو مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددی دوار و د زده کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا".

تفسیر أضواء البیان ص۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې دد غه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کېښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کبله تیاروُ دحقائقو څخه ړانده کړیدی تردی چې دوی داسې خبرې کوي».

داوسنی عصرنامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة».

فقه السنة ص۱۳ ج۱

«په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د كتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده».

هداړنګه نور و ډېرو علماؤ په تقلید باندې ردونه لیکلي دي چې د ټولو رانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډېرنا پوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوي په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړیدي چې هغه دخلورو مذهبونو مخالف دي، او هېڅ يوه محقق دا ندي لیکلي چې هغوي مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چي شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

« اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأمامسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

« بخاری او ابوداود په فقه کښې اِمامان وو او مجتهدين وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسی نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې دیوه تاکلی شخص مقلدين نه وو » .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکی ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث شاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوماعلمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغو یسته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده » ایا ته نه پوهېږې چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهېږې چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میسدلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کېږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره د دین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناشسته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده " .

۱ د اسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدینهم فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* د الله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده څکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه دغسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښی وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الآثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتونو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله ‌ ‌ ‌ فالرأى ليل والحديث نهار

« د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده »

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ پدې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي . الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه وېره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښي الله تعالیٰ فرمايي :

"فاما يأتينكم مني هدی فمن اتبع هدای فلا يضل ولا يشقی".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدي دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړی چي د ضلالت ، شقاوت ، ويری او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته فرمايي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ۴۵)

"ورته ووايه چي زه تاسو يواځي په وحی وېروم".

تفسير اضواء البيان د مخکښيو دوه آيتونو په تفسير کښي داسي ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم".

تفسيراضواء البيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدې کښې شک نشته چې دوحي د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، ویره او غم په قرآن کریم کښې نفې شوې دا دهغه چاليپاره نشي کیدای چې دلیوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهیږي چې په کومه مساله کښې ده دچا تقلید کړیدی دا مشرتې په هغې کښې حق ته رسیدلی دی او که خطا شویدې په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی دکتاب او دهغه درسول د سنتو څخه اعراض کړیدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده دچا تقلید کړیدی د ده ته دهغه رايي بس دي او دالله تعالی کتاب او دهغه درسول سنت ته ئې ضرورت نه پاتې کیږي".

نو مونږ همدا وایو چې اې خلکو راځئ د وحي تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کینې هدایت نشته او وحی کینې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کینې هیڅوک هم وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کینې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا قوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړي چې خلک د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضى القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الآراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو پر اهل حديثو او د قرآن او ايمان پر امدادیانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله پر تهمت دا نوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولی دي او دا د دی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګی ساحر او شيطان پر شان دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضیٰ او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي د هغه انکار کوي " .

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالیٰ کتاب و منئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ور سره څه دليل نوي نوکله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نوموړ غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن او حدیثو خلاف خبره چې ده چاوي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسې وهابيان وائې نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بنده ګان يو نو مونږ به يا وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ ننی وهابی
انفی الشريك عن الإله فليس لی رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن ولا قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة او حلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعنى و يدفع ما بی
والإبتداع وكل امر محدث فی الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأنی لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله عليه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالى نه شريك نفی کوم نو ديوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه دکومې کومبزې نه اميد کيدای شي او نه دکومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ور ترڅه سبب جوړيدای شي . همدارنګه نه د کومې تيګې نه او نه دکومې ونې نه او نه د کومې چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کيدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښی له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانوته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایي :

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان ۰

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ . ج ۱-

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعي وایي :

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم »

المیزان الکبری للشعرانی ص ۷ . ج ۱-

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحــل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن اوحديثو به فيصله کوي.

الله تعالى فرمايي :

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا" .

(النسا - ٥٩)

"ای مؤمنانو ! دالله ومنئ اودالله درسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيداشو نو دهغې رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ ، دا تاسولپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالى فرمايي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي، اختلاف د صحابهؤ ترمنځ هم پیښېده. لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوي به د خپلو او یاد بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو او له خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وايي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودرېده او وئي ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چي موسی بن عمران عليه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (٤٠) شپي غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسی بېرته راځي لکه څنګه چي موسی عليه السلام راغلی ؤ نو د هغو خلکو پښې او لاسونه به غوڅ کړي چي وائي : رسول الله وفات شویدی " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چي كله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها كور ته ننوت او كله ئې چي وليدچي هغه وفات شوی . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل : چپ شه : هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ وروېله بيايې وويل :

« يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مړکېږي » .

بيايې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئا وسيجزي الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښي رسولان تېرشوېدي . اياکه مړ شو اوياووژل شو نو تاسو به ورو سته ګرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځېده (مرتد شو) نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چي عمر رضي الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکي را پرېوته او وېي ويل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورېد نو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د اوسنیو رندو مقلدینو غوندې نه و ویل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی، هېڅ تأویل او تحریف یې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره یې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې یې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول: ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض".

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۴ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث یې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمایي :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴾

(الاحزاب - ۳٦)

"او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نده چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره".

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښې دلوی فتنې والا به هغه قوم وي چې دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پرې حراموي او الله چې څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چې دخپلې رائې اوخواهش پسې تللی دي د ډېر حرام يې حلال کړيدی او د ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښې د ډېر زيات دی هرڅه کښې يې له څانه تقسيم کړيدی چې دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچې اکثره داسې وي چې هيڅ دليل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«د غه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه ئي و ويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې ئي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:
«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ۵۳ ج ۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې سنه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:
«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ۵٤ ج ۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ „.

عمر رضی الله عنه وائي:

„ اتقوا الرأی فی دینکم „.

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

„ تاسو په خپل دین کښي له رأیي څخه ووېرېږئ „.

همدا رنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

„ أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها
و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن
یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم „.

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

„ د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د
سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړي کړل
(یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو
ور څخه و تښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله
ور څخه پوښتنه وشي او ووایي چي مونږ نه پوهېږو،
نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د غسي
خلکو څخه ځان وساتئ „

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريښتيا هم هغه وخت چې په اوسني عصر کښي ګورو هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيې تابعدار دي دا ور ته شرم او عار ښکاري چې کله ورته پوښتنه وشي او دوی ووايي چې موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی يې خلکو ته ورکړي او زيات خلک يې د الله تعالی د رالېږلي او غوره شوي دين څخه بل لور ته روان کړل او ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دين څخه يې داسې يو شی جوړ کړ چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع يې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې هم بې لارې کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وويل:

تاسو باندې به وروستی کلونه د تېرشويو نه ډېر بدتر راځي بيا يې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې وويل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص٥٧ ج١

«بيا به داسې خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې وړ وُ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وُچې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله»۔

نو علی رضی الله عنه هم په رایيې رد کوی . او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده .

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج ۱ -

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځاى جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته وي دې وائې چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندى چې يو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا يو لوى عيب دى چې بې علمه فتوى ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library